Nota Programma van Maatregelen Proefsleuvenonderzoek: 2019H220

Wingene Caluwenbroek

Ruben Vergauwe

Pieter Laloo

Ghent Archaeological Team bvba
Dorpsstraat 73
8450 Bredene

Colofon

Project:
Proefsleuvenonderzoek Wingene Caluwenbroek

Archeologienota:
ID: 10831
Wingene Caluwenrboek (Aluwé et. al 2019)

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Ruben Vergauwe & Pieter Laloo

© 2019 - GHENT ARCHAOLOGICAL TEAM bvba
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel ii

Inleiding iii

Programma van maatregelen 1

1.Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen 1

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek 1

1.2 Aanwezigheid van een archeologische site 1

1.3 Impactbepaling 2

1.4 Waardering van archeologische site 8

1.5 Concretisering maatregelen 8

Bibliografie 9

Bijlage 10

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de herinrichting van het gebied rond de Caluwenbroekvijver. De werkzaamheden vinden plaats op verschillende locaties in de nabijheid van de Boskapeldreef, Beukendreef en Sint-Pietersveldstraat te Wingene. De totale oppervlakte van de in te richten zones betreft ca. 47 ha.

Gezien hierdoor de oppervlaktecriteria binnen het Onroerenderfgoeddecreet worden overschreden was de opmaak van een archeologienota voorafgaand aan het indienen van de stedenbouwkundige omgevingsvergunning noodzakelijk. Deze werd opgesteld in 2019 door GATE bvba en omvatte een bureauonderzoek, een landschappelijk bodemonderzoek en verkennend archeologisch onderzoek (Aluwé et al. 2019). Op basis van het verslag van resultaten werd hierin geadviseerd om twee geselecteerde zones verder te onderzoeken door middel van een prospectie met ingreep in de bodem (lees: een proefsleuvenonderzoek) in uitgesteld traject.

Onderhavige tekst omvat het Programma van Maatregelen van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek en is gebaseerd op het Verslag van Resultaten. Hierin wordt geadviseerd om de terreinen vrij te geven voor de geplande werkzaamheden.

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

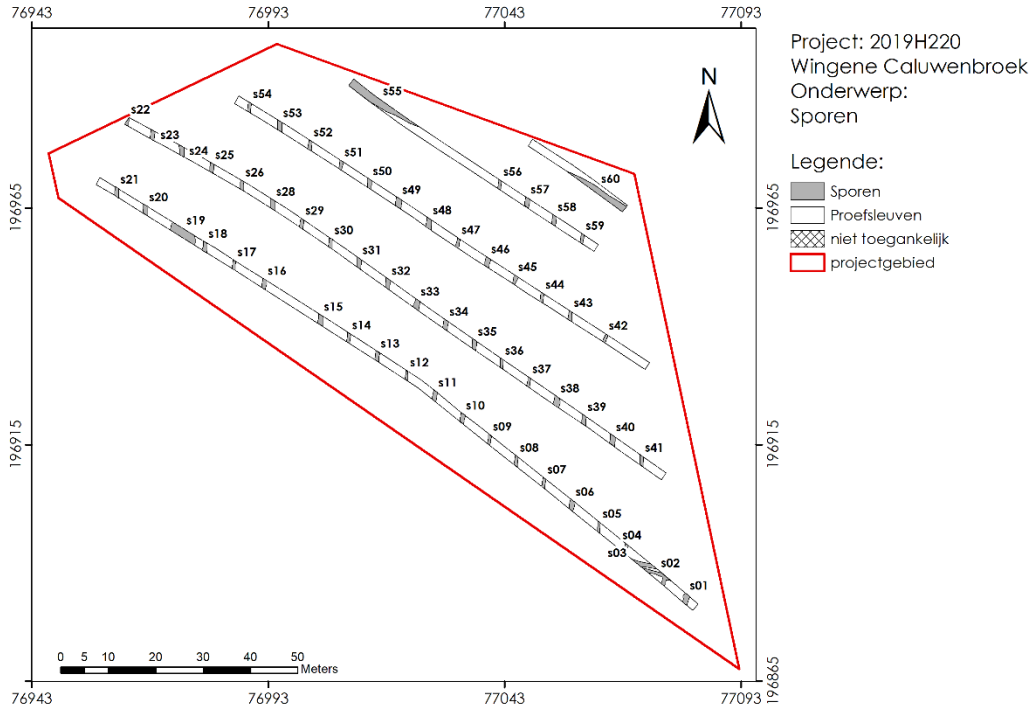
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureaustudie, een landschappelijk bodemonderzoek, een verkennend archeologisch booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in onderhavige tekst geargumenteerd dat het onderzoeksgebied voldoende is onderzocht en geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

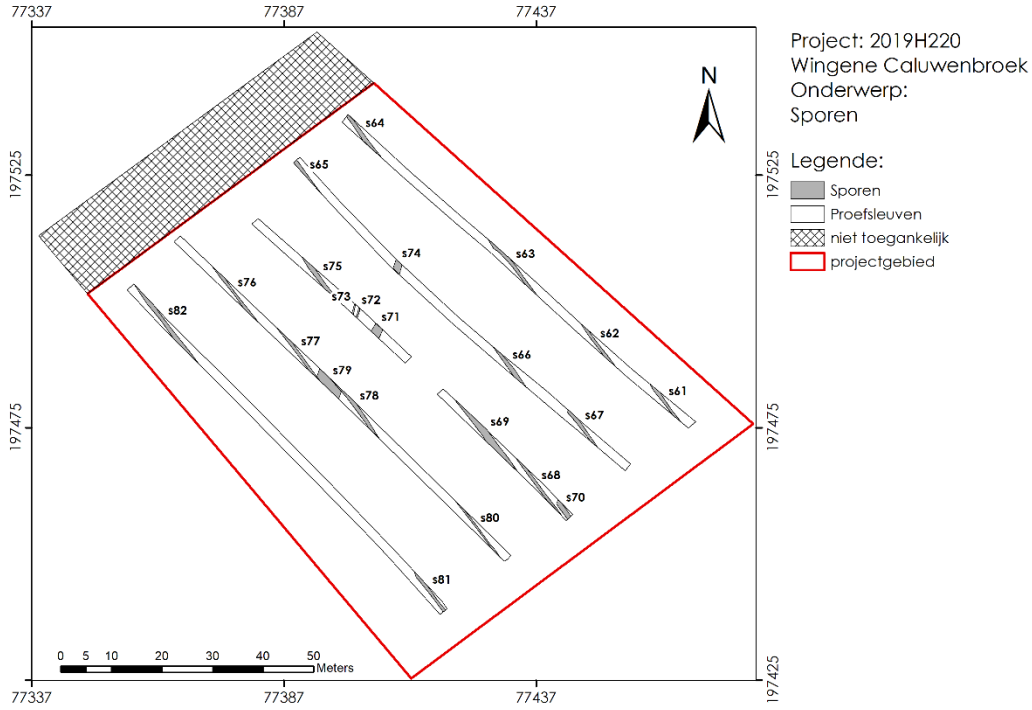
1.2 Aanwezigheid van een archeologische site

Het proefsleuvenonderzoek leverde nieuwe informatie op over het archeologisch potentieel van de twee zones binnen het projectgebied. In totaal werden 82 sporen aangetroffen, waarvan 75 grachten en greppels en 7 recente sporen. De belangrijkste resultaten zijn de twee rabattensystemen die werden aangetroffen in beide zones. Deze rabattensysteem zijn aanwezig in de vorm van regelmatige grachtensystemen. In de zone aan de Sint-Pietersveldstraat zijn deze rabatten grachten van ca. 0.5 tot 0.8 m breed, met een regelmatige noord-zuid oriëntatie en tussenafstand van ca. 5 tot 6m. in de zone langs de Beukendreef is de oriëntatie van het systeem noordwest-zuidoost en hebben de grachten een tussenafstand van ca. 4.5 tot 5 m. De bewaringstoestand van de grachten op dit terrein was merkbaar minder goed.

Naast enkele duidelijke recente sporen die werden aangetroffen op beide zones van het projectgebied werd slechts één spoor aangetroffen dat vermoedelijk ouder is dan het rabattensysteem. Het gaat om één gracht in de zone aan de Beukendreef.

Figuur 1: Allesporenkaart van de zone aan de Sint-Pietersveldstraat.

Figuur 2: Allesporenkaart van de zone aan de Beukendreef.

1.3 Impactbepaling

De ruime omgeving van de Caluwenbroekvijver in Wingene wordt heringericht. De geplande werkzaamheden vinden plaats op 6 verschillende locaties.

Locatie 1: Caluwenbroekvijver (Figuur 3)

De voormalige veldvijver Caluwenbroek wordt opnieuw aangelegd. Hiertoe wordt een oppervlakte van ca. 2,5 ha uitgegraven. Het diepste punt van de vijver bevindt zich op 14,3m TAW, dit is ca. 1,5m onder het huidige niveau.

Ten zuiden van deze vijver wordt een dijk aangelegd. Deze veldvijverdijk krijgt een kruinhoogte van ca. 16,8 m TAW, een kruinbreedte van ca. 2,5 m en sluit aan op de veldvijver, zodat het water van de vijver tot aan de voet van de dijk komt. In deze veldvijverdijk wordt een klepstuw voor de waterpeilregeling van de nieuwe veldvijver geïntegreerd. Deze is geïntegreerd in een betonnen put met aansluitend aan de put een betonnen duiker.

In een zone van ca. 8 ha rond de vijver wordt de bouwvoor (ca. 40cm diep) afgegraven. In de zuidoostelijke hoek wordt een poel uitgegraven met een oppervlakte van ca. 1300m^2 en een maximale diepte van ca. 1m.

Rondom het terrein wordt een nieuwe gracht gegraven over een lengte van ca. 500m als vervanging van de gracht die nu loopt ter hoogte van de voorziene vijver. De stukken van de gracht die geen deel uitmaken van de voorziene vijver worden geruimd.

Locatie 2: zone oostelijk van de waterleidingdreef (Figuur 4)

In deze zone wordt voornamelijk gewerkt in en rond de bestaande grachten en laantjes. Verscheidene bestaande grachten worden geruimd en de kleine afwateringsgrachten of laantjes worden geherprofileerd. Bij een bestaande gracht wordt de oever afgeschuind. In dit gebied worden ook vier kleine poelen aangelegd, telkens met een oppervlakte kleiner dan 100m^2. Bovendien wordt in een gebied van ca. 0,9ha de bouwvoor met een gemiddelde diepte van 35cm verwijderd. Daarnaast worden twee rijen knotwilgen en een rij zomereiken aangeplant.

Locatie 3: zone langs de Sint-Pieterveldstraat (Figuur 5)

Ook op locatie 3 wordt over een oppervlakte van ca. 0,9ha de bouwvoor met een gemiddelde diepte van ca. 35cm verwijderd. In een hoek nabij de Sint-Pietersveldstraat wordt een poel aangelegd met een oppervlakte van ca. 200m^2. Daarnaast wordt een van de aanwezige laantjes geherprofileerd.

Locatie 4: zone ten zuiden van Beukendreef (Figuur 6)

Op deze locatie wordt een zone van ca. 2,9 ha opgehoogd met de minerale bodem afkomstig van het grondverzet voor de aanleg van de Caluwenbroekvijver. De ophoging is variabel en bedraagt maximaal 120 cm. Daarnaast wordt over een lengte van ca. 450m een perceelsgracht aangelegd op de westelijke en de zuidelijke grens van het perceel met een diepte van ca. 75cm.

Locatie 5: zone ten noorden van Boskapeldreef (Figuur 7)

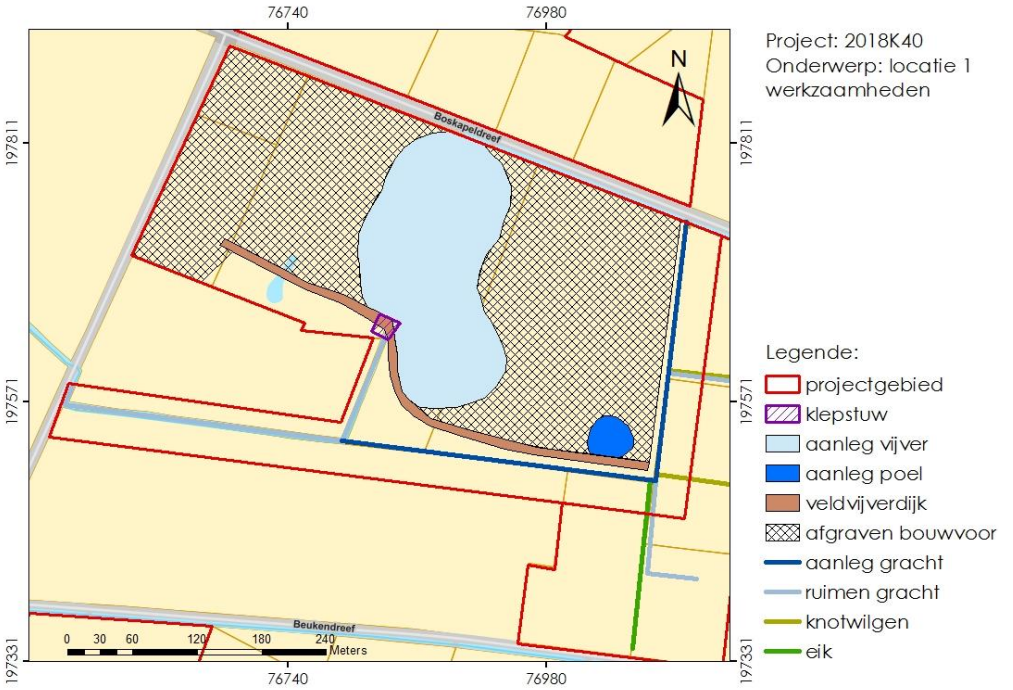
Op locatie 5 wordt een heidegebied ontwikkeld. Hiertoe wordt een gebied van ca. 5,9ha ontbost. Het grootste deel van dit gebied (5,4ha) wordt nadien oppervlakkig geplagd, m.a.w. de strooisellaag wordt verwijderd. Op de resterende 0,5 ha worden struiken aangeplant. De aanwezige grachten op het

perceel worden geruimd en verontdiept. Op 4 plaatsen worden nieuwe duikers geplaatst.

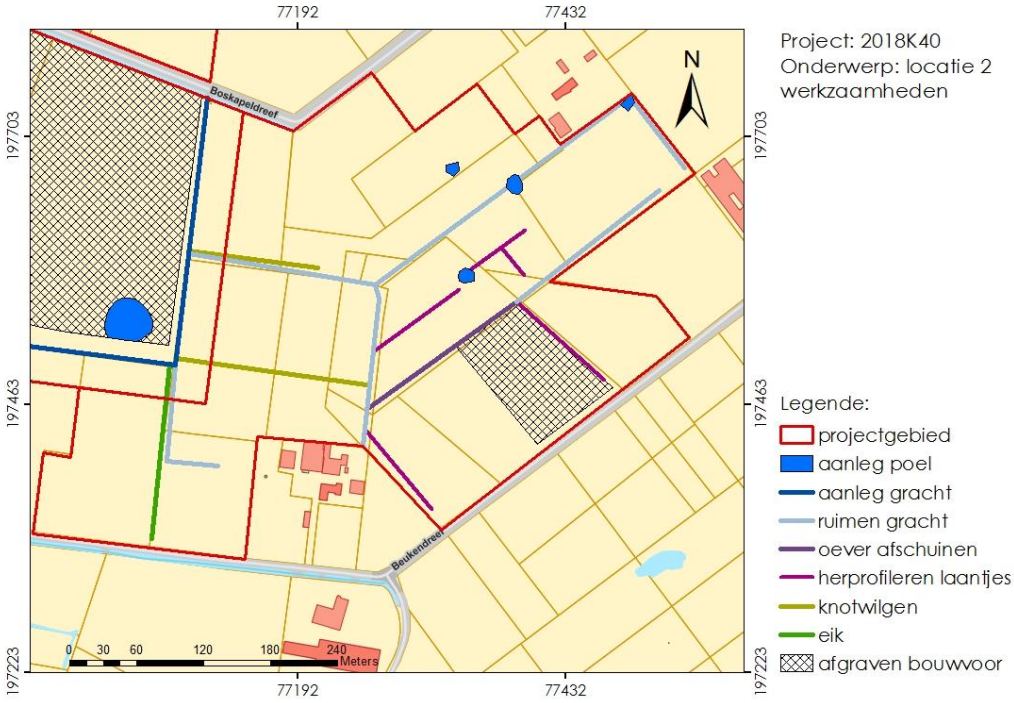
Locatie 6: zone ten noorden van de Boskapeldreef (Figuur 8)

Op het westelijke deel van locatie 6 wordt de bouwvoor met een gemiddelde diepte van ca. 35cm over een oppervlakte van ca. 1,1 ha verwijderd. In deze zone worden ook twee poelen aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 600m^2 en een diepte van 1,30m beneden het ontworpen maaiveld.

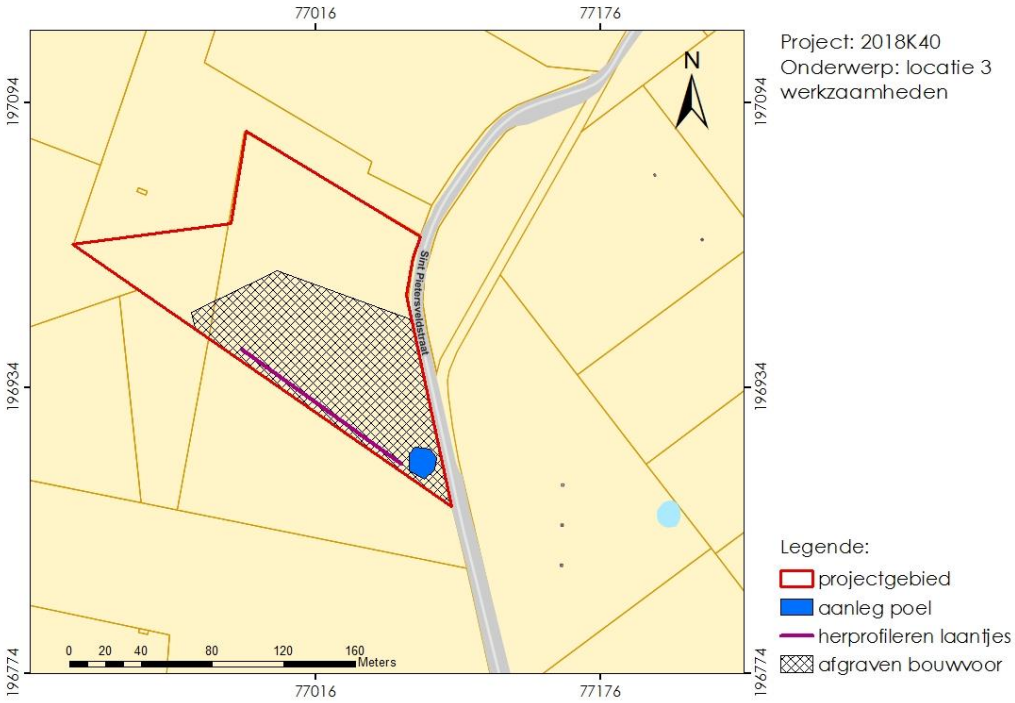
Locatie	Ingreep	Oppervlakte (ha)	Diepte (m)
1	vijver	2,5	1,5
	bouwvoor	8	0,4
	poel	0,13	1
	gracht	0,1	1
2	bouwvoor	0,9	0,35
	poel	0,04	0,5
3	bouwvoor	0,9	0,35
	poel	0,02	1
4	gracht	0,04	0,75
5	plaggen	5,4	0,1
6	bouwvoor	1,1	0,35
	poel	0,06	1,5

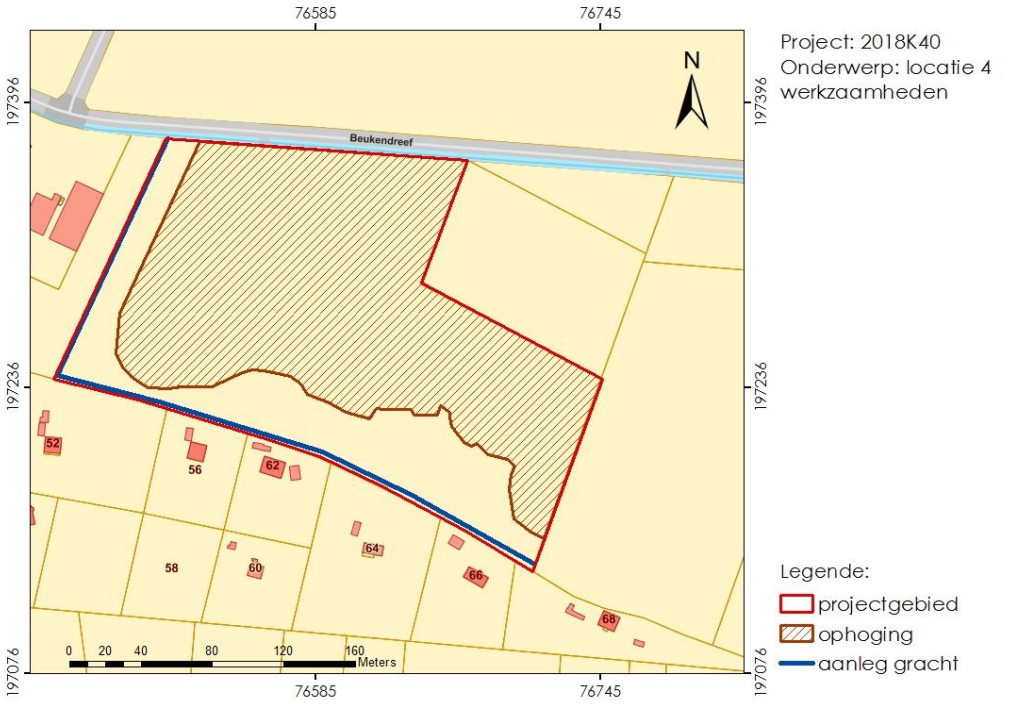
Figuur 3: werkzaamheden op locatie 1 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

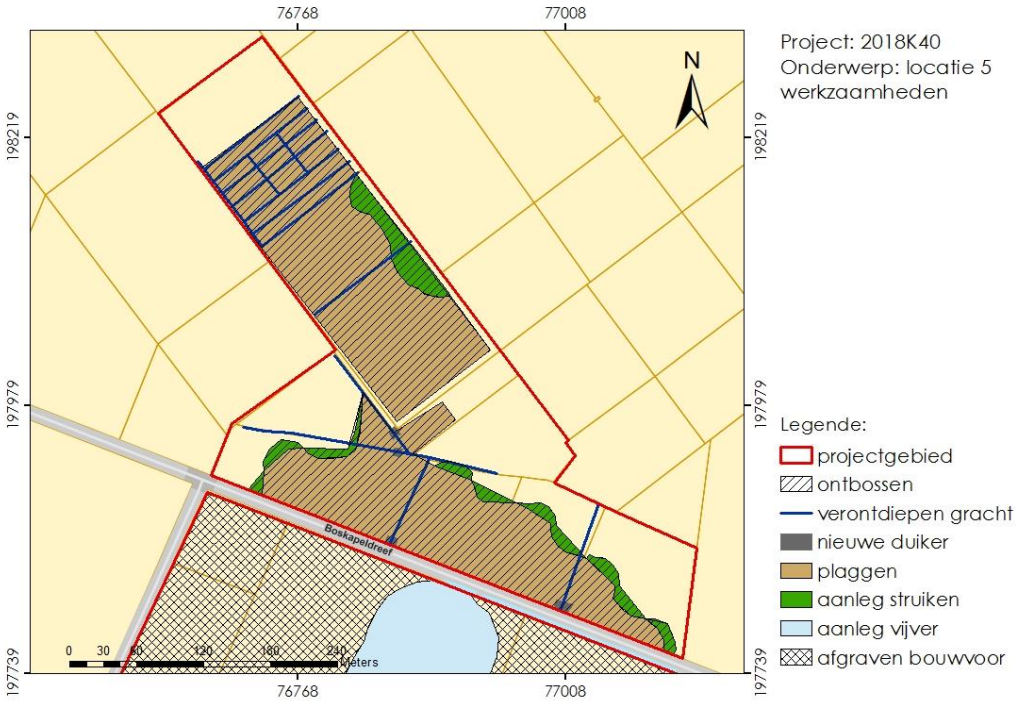
Figuur 4: werkzaamheden op locatie 2 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

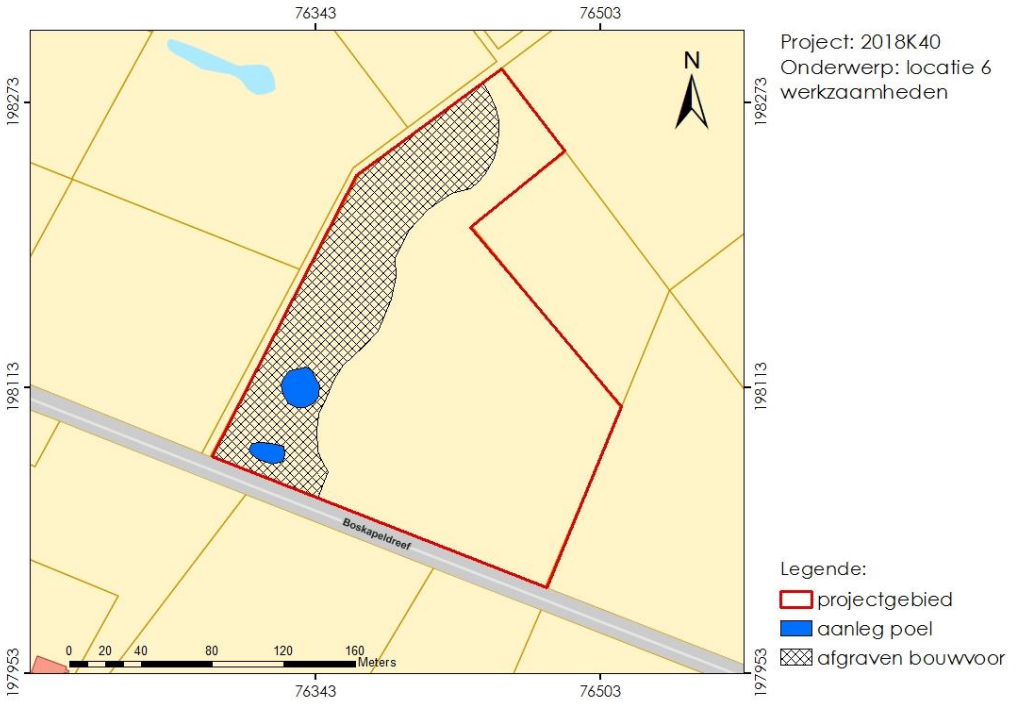
Figuur 5: werkzaamheden op locatie 3 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

Figuur 6: werkzaamheden op locatie 4 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

Figuur 7: werkzaamheden op locatie 5 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

Figuur 8: werkzaamheden op locatie 6 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt).

1.4 Waardering van archeologische site

Het proefsleuvenonderzoek leverde nieuwe informatie op over het archeologisch potentieel van de twee zones binnen het projectgebied. De belangrijkste resultaten zijn de twee rabattensystemen die werden aangetroffen in beide zones. Op basis van historisch-cartografische bronnen kan dit rabattensysteem gedateerd worden op het einde van de 18de tot begin 19de eeuw. Het was duidelijk dat de bodembewaring in de zone aan de Sint-Pietersveldstraat beter was in vergelijking met de zone aan de Beukendreef. Naast enkele duidelijk recente sporen werd slechts één spoor aangetroffen die mogelijk ouder is dan het rabattensysteem. Het gaat om één gracht in de zone aan de Beukendreef. Geen aanwijzingen werden echter gevonden voor een datering van deze gracht, noch werden enige andere sporen aangetroffen die mogelijks enige relatie hadden met dit spoor.

Verder onderzoek op deze locatie is niet noodzakelijk gezien verder onderzoek weinig tot geen relevante nieuwe informatie zou opleveren over dit rabattensysteem. Het rabattensysteem is reeds voldoende gekarteerd in zijn algemene kenmerken. Een verdere onderzoeksfase (een opgraving) zal weinig verdere informatie opleveren over dit perceleringssysteem. Met betrekking tot de ene gracht die buiten dit perceleringssysteem valt in de zone aan de Beukendreef, is verder onderzoek evenmin wenselijk.

1.5 Concretisering maatregelen

Gezien de aard van de archeologische site wordt geargumenteerd dat het aanwezige potentieel tot kenniswinst dermate beperkt is dat verder onderzoek ervan niet zal leiden tot nuttige kenniswinst. Bijgevolg wordt een volledige vrijgave geadviseerd voor de geplande werkzaamheden.

BIBLIOGRAFIE

I. *Literatuur:*

Aluwé, K., Vergauwe, R., Cruz, F., Jacops, J., Laloo, P. (2018) Vooronderzoek Wingene Wingene Caluwenbroek, 2018K40-2018K41-2019B176.

II. *Collecties:/*

III. *Kaartmateriaal:/*

IV. *Digitale bronnen:*

- www.geopunt.be

BIJLAGE

I. Figurenlijst:

Figuur 1: Allesporenkaart van de zone aan de Sint-Pietersveldstraat. 2
Figuur 2: Allesporenkaart van de zone aan de Beukendreef. 2
Figuur 3: werkzaamheden op locatie 1 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 5
Figuur 4: werkzaamheden op locatie 2 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 5
Figuur 5: werkzaamheden op locatie 3 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 6
Figuur 6: werkzaamheden op locatie 4 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 6
Figuur 7: werkzaamheden op locatie 5 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 7
Figuur 8: werkzaamheden op locatie 6 van het projectgebied weergeven op het GRB-bestand (©Geopunt). 7